

Kohtuasi C-47/20**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

28. jaanuar 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Bundesverwaltungsgericht (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim halduskohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

10. oktoober 2019

Kaebaja, apellatsioonkaebuse esitaja ja kassatsioonkaebuse esitaja:

F.

Vastustaja, vastustaja apellatsioonimenetluses ja vastustaja kassatsioonimenetluses:

Stadt Karlsruhe

Põhikohtuasja ese

Hispaanias väljastatud juhiloa tunnustamine Saksamaal – Erinevus juhiloa väljastamise ja uuendamise vahel – Liikmesriigi pädevus kehtestada täiendavaid tingimusi uuendatud juhiloa tunnustamiseks enda territooriumil

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Liidu õiguse tõlgendamine, ELTL artikkel 267

Eelotsuse küsimus

Kas direktiivi 2006/126/EÜ artikli 2 lõige 1 ja artikli 11 lõike 4 teine lõik keelavad liikmesriigil, kes on võtnud teises liikmesriigis väljastatud A- ja B-kategooria mootorsõidukite juhiloa omanikult joobeseisundis juhtimise tõttu ära õiguse juhtida selle juhiloaga mootorsõidukeid enda territooriumil, jätta

tunnustamata nimetatud kategooriate sõidukite juhiloa, mis on pärast eespool viidatud õiguse äravõtmist väljastatud asjaomasele isikule direktiivi 2006/126/EÜ artikli 7 lõike 3 teise lõigu kohase uuendamise alusel teises liikmesriigis?

Viidatud liidu õigusnormid

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 2006. aasta direktiiv 2006/126/EÜ juhilubade kohta (uuestisõnastamine) (edaspidi „direktiiv 2006/126“), artikli 2 lõige 1, artikli 7 lõike 3 teine lõik, artikli 11 lõike 4 teine lõik

Viidatud riigisisised õigusnormid

Juhtimisõiguse määrus (Fahrerlaubnis-Verordnung, edaspidi „FeV“), § 29

Liiklusseadus (Straßenverkehrsgesetz, edaspidi „StVG“), § 3 lõige 6

Asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Saksamaa Liitvabariigi kodanikust kaebajal on alates 1992. aastast elukoht Hispaanias ja teine elukoht Karlsruhe (Saksamaa), mis ei ole aga tema alaline elukoht direktiivi 2006/126/EÜ artikli 12 lõike 1 tähenduses. Saksamaal mõisteti ta 1987., 1990., 1995. ja 2000. aastal süüdi mootorsõiduki juhtimise eest joobeseisundis.
- 2 Kaebajale väljastati 21. oktoobril 1992 Hispaanias muu hulgas A- ja B-kategooria mootorsõidukite juhiluba. Juhiloa kehtivusaega pikendati Hispaanias korduvalt.
- 3 Kaebaja juhtis 12. detsembril 2008 Saksamaal mootorsõidukit joobeseisundis, kusjuures tema vere alkoholisisaldus oli 2,12 promilli. Seetõttu mõisteti ta süüdi sõiduki juhtimises joobeseisundis ning puuduva juhtimissobivuse tõttu võeti temalt õigus juhtida Hispaania juhiloaga mootorsõidukeid Saksamaal. Tema suhtes kehtestati 14 kuuks uue juhiloa taotlemise keeld, mille kehtivus lõppes 19. märtsil 2010. Hispaanias väljastatud juhiluba võeti ära ja saadeti pädevatele Hispaania asutustele. Ent Hispaania asutused saatsid juhiloa mõne aja pärast isikule tagasi.
- 4 Kaebajale väljastati 23. novembril 2009 – seega ajal, mil uue juhiloa taotlemise keeld Saksamaal oli veel kehtiv – Hispaanias uus A1-, A2-, A- ja B-kategooria mootorsõidukite juhiluba, mis kehtis nagu tema eelmine juhiluba 22. oktoobrini 2012. 15. oktoobril 2012 väljastati talle Hispaanias A1-, A2-, A- ja B-kategooria mootorsõidukite juhiluba, mis kehtis 22. oktoobrini 2014, 18. septembril 2014 AM-, A1-, A2-, A- ja B-kategooria mootorsõidukite juhiluba, mis kehtis 22. oktoobrini 2016, ja 6. septembril 2016 tema praegune AM-, A1-, A2-, A- ja B-kategooria mootorsõidukite juhiluba, mille kehtivusaeg lõpeb 22. oktoobril 2021. Kõikides juhilubades on nimetatud kategooriate puhul kehtivusaaja alguse kuupäevaks märgitud 21. oktoober 1992.

- 5 Kaebaja esitas 20. jaanuaril 2014 taotluse, et Saksamaa tunnustaks talle 21. oktoobril 1992 Hispaanias antud ja 22. oktoobrini 2014 kehtivat juhtimisõigust. Vastustaja jättis taotluse rahuldamata, kuna kaebajalt oli tema Hispaania juhtimisõigus Saksamaal ära võetud. Vastustaja leidis, et pärast uue juhiloa taotlemiseks kehtestatud keeluaja möödumist ei taotlenud kaebaja Hispaanias uut juhtimisõigust, mida oleks tulnud tunnustada, vaid talle väljastati Hispaanias pelgalt asendusdokumendid. Kuna kaebaja ei esitanud meditsiinilis-psühholoogilist arvamust, mida temalt nõuti, siis saab teha järelduse, et tal puudub sobivus mootorsõidukite juhtimiseks. Kaebaja esitas otsuse peale vaide, mis jäeti samadel kaalutlustel rahuldamata.
- 6 Kaebaja kaebus halduskohtule ja halduskohtu otsuse peale esitatud apellatsioonkaebus jäeti samuti rahuldamata, mistõttu esitas kaebaja kassatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 7 Kaebaja märgib, et eeldus, et kolme Hispaania haldusakti puhul, mis anti vastavalt 15. oktoobril 1992, 18. septembril 2014 ja 6. septembril 2016, ei ole tegemist mitte juhiloa väljastamisega direktiivi 2006/126 artikli 2 lõike 1 tähenduses, vaid algse 21. oktoobril 1992 antud juhtimisõiguse pikendamisega, on meelevaldne ja sellel puudub õiguslik alus. Samuti puudub õiguslik alus eeldusel, et juhiloa uuendamise korral läheb toimepandud rikkumine üle uuele juhiloale. Puuduvad ka sellekohased Euroopa Liidu Kohtu (edaspidi „Euroopa Kohus“) otsused. Pädevus otsustada, kas tema sobivus juhtida mootorsõidukeid on taastunud, on üksnes Hispaania asutusel. Selle asutuse otsus ei allu Saksa asutuste kontrollile.
- 8 Vastustaja leiab, et tema otsus, mille jätsid madalama astme kohtud muutmata, on õige.

Eelotsusetaotluse põhjenduse lühikokkuvõte

- 9 Eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitab esmalt, kuidas tuleb juhtumit hinnata Saksa õiguse alusel. FeV § 29 lõige 1 sätestab, et välisriigis antud juhtimisõiguse omanikel, kellel ei ole Saksamaal alalist elukohta, on neile antud õiguse ulatuses lubatud juhtida mootorsõidukeid Saksamaal. Viidatud säte on kohaldatav, kuna kaebaja alaline elukoht direktiivi 2006/126 artikli 12 lõike 1 tähenduses on Hispaanias ja mitte Saksamaal.
- 10 Erand sellest on siiski ette nähtud FeV § 29 lõike 3 esimese lause punktiga 3, mille kohaselt ei kehti lõike 1 kohane õigus välisriigi juhiloa omaniku suhtes, kellelt on juhtimisõigus Saksamaal lõplikult jõustunud otsusega ära võetud. Kaebajalt on Hispaania juhiluba sõiduki juhtimise tõttu joobeseisundis Saksamaal lõplikult jõustunud otsusega ära võetud ning selle tagajärjel on kaebaja jäänud ilma õigusest kasutada Hispaania juhiluba Saksamaal.

- 11 Juhtimisõiguse äravõtmise kohta juhtimissobivuse registrisse tehtud märget ei ole veel kustutatud ja seega on välisriigis väljastatud juhiloa Saksamaal kasutamise keeld, mis tuleneb FeV § 29 lõike 3 esimese lause punktist 3, veel jõus. FeV § 29 lõike 3 kolmas lause sätestab nimelt, et esimese lause punktid 3 ja 4 on ELi või EMP juhiloa suhtes kohaldatavad vaid siis, kui seal nimetatud meetmete kohta on tehtud juhtimissobivusse registrisse märke, mida ei ole kustutatud.
- 12 Juhiloa Saksamaal kasutamise õiguse tagasiandmist reguleerib FeV § 29 lõige 4 („Pärast lõike 3 punktides 3 ja 4 nimetatud otsuseid antakse õigus välisriigis väljastatud juhiloa kasutamiseks Saksamaal taotluse alusel, juhul kui äravõtmise põhjuseid enam ei esine“) koosmõjus StVG § 3 lõikega 6 („Õigust võtta välisriigis väljastatud juhiluba pärast selle eelnevat äravõtmist [...] Saksamaal uuesti kasutusele reguleerivad isikute puhul, kelle alaline elukoht on välisriigis, analoogia alusel õigusnormid, mis reguleerivad uue juhiloa väljastamist pärast selle eelnevalt äravõtmist [...]“). Seega peaks kaebaja tulenevalt sõiduki juhtimisest joobeseisundis, kusjuures tema vere alkoholisisaldus oli 2,12 promilli, esitama positiivse meditsiinilis-psühholoogilise arvamuse, mida ta aga teinud ei ole.
- 13 Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib, kas juhtumit tuleb samamoodi hinnata ka liidu õiguse alusel. Kuna liidu õiguse kohaldamisel on esimus, oleks kaebajal vastavalt liikmesriikide väljastatud juhilubade vastastikuse tunnustamise põhimõttele, mis on sätestatud direktiivi 2006/126 artikli 2 lõikes 1, õigus juhtida oma viimati 6. septembril 2016 uuendatud ja kuni 22. oktoobrini 2021 kehtiva Hispaania juhiloaga A- ja B-kategooria mootorsõidukeid Saksamaal ka juhul, kui kõnealused Saksa õiguse alusel kohustuslikud tingimused ei ole täidetud, eeldusel et selline tunnustamiskohustus kehtib ka olukorras, kus tegemist on nimetatud kategooriate mootorsõidukite juhiloa uuendamiselega direktiivi 2006/126 artikli 7 lõike 3 teise lõigu alusel.
- 14 Sisuliselt on küsimus selles, mil määral on liidu õiguses, täpsemalt direktiivi 2006/126 artikli 2 lõikes 1 sätestatud tunnustamispõhimõte kohaldatav ka olukorras, kus pärast seda, kui joobeseisundis juhtimise ja sellest tuleneva juhtimissobivuse puudumise tõttu on elukohariik võtnud asjaomaselt isikult õiguse kasutada juhiluba enda territooriumil, on alalise elukoha liikmesriik juhiluba direktiivi 2006/126 artikli 7 lõike 3 teise lõigu alusel uuendanud.
- 15 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul on ebaoluline, et kaebaja oli 22. oktoobril 2007 väljastatud Hispaania juhiloa, mille Saksamaal kasutamise õigusest oli kaebaja lõplikult jõustunud otsusega ilma jäetud, saanud Hispaanias tagasi veel ajal, mil kehtis uue juhiloa taotlemise keeld Saksamaal, ning Hispaanias oli talle – samuti veel kõnealuse keelu kehtivusajal – väljastatud uus sama kehtivusajaga, nimelt kuni 22. oktoobrini 2012 kehtiv juhiluba. Peab paika, et Euroopa Kohtu praktika kohaselt ei ole liikmesriigil keelatud jätta tunnustamata isiku – kellelt on selle riigi territooriumil juhtimisõigus ära võetud ja kellel on keelatud teatud aja jooksul uut juhiluba taotleda – uus juhiluba, mille teine liikmesriik on väljastanud niisugusel keeluajal (vt nt 19. veebruari 2009. aasta

kohtuotsus Schwarz, C-321/07, EU:C:2009:104, punkt 83). Ent võimalik tunnustamiskohustus Saksamaal, mis on käesoleva hagi ese, ei puuduta keelu kehtivusajal tagastatud juhiluba ja ka mitte 23. novembril 2009 väljastatud kaebaja varasemat juhiluba, mille mõlema kehtivusaeg on lõppenud, vaid on seotud kaebaja kehtiva Hispaania juhiloaga, mis väljastati Hispaanias 6. septembril 2016. Kõnealuse juhiloa väljastamine tuleneb 21. oktoobril 1992 väljastatud asjaomasest juhiloast, millega seoses liidu õiguses sätestatud elukohanõuet teadaolevalt rikutud ei ole ja mille väljastamine ei toimunud ka asjaomase keelu kehtivusajal.

- 16 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul ei ole kaebaja praegu kehtivasse juhiloasse ja eelmistesse juhilubadesse kantud andmete põhjal kahtlusi, et kaebajale Hispaanias 6. septembril 2016 väljastatud ja 22. oktoobrini 2021 kehtiv juhiluba on väljastatud direktiivi 2006/126 artikli 7 lõike 3 alusel, järelikult on tegemist juhiloa uuendamisega kehtivusaja lõppemisel viidatud sätte tähenduses. Sättest nähtub, et seal nimetatud kategooriate mootorsõidukite juhilubade uuendamisel on liikmesriikidel liidu õiguse alusel õigus – aga mitte kohustus – näha ette juhtimiseks vajaliku sobivuse kontroll. Seda ei muuda ka direktiivi III lisa punkt 14.1.
- 17 Kui liidu õigus annab direktiivi 2006/126 artikli 7 lõike 3 teise lõiguga liikmesriikidele juhiloa uuendamise korral vaid kontrolli tegemise võimaluse, kuid ei kehtesta kontrolli tegemise kohustust, siis erineb kõnealuste kategooriate mootorsõidukite juhiloa uuendamine direktiivi 2006/126 artikli 7 lõike 3 teise lõigu alusel põhimõtteliselt juhiloa väljastamisest sama direktiivi artikli 7 lõike 1 punktis a nimetatud nõuete alusel. Viidatud sätte kohaselt väljastatakse juhiluba ainult taotlejatele, kes on sooritanud oskuste ja käitumise eksami ja teooriaeksami ning kelle tervislik seisund vastab nõuetele II ja III lisa sätete kohaselt.
- 18 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul toetab nii mõndagi järeldust, et direktiivi 2006/126 artikli 7 lõike 3 teises lõigus nimetatud kategooriate mootorsõidukite juhiloa uuendamisel, mis leiab aset pärast seda, kui elukohariigis on juhiloa omanikult seal tuvastatud juhtimissobivuse puudumise tõttu võetud õigus kasutada juhiluba selle riigi territooriumil, ei kehti juhilubade vastastikuse, ilma ühegi formaalsuseta tunnustamise kohustus, nagu seda tuleb Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt eeldada juhiloa väljastamise korral, mil kontrollitakse ühtlustatud miinimumnõuete täidetust vastavalt direktiivi 2006/126 artikli 7 lõikele 1.
- 19 Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab sellega seoses Euroopa Kohtu praktikale, mille kohaselt tuleb juhiluba, mis on elukohanõuet järgides välja antud pärast riigis lõpliku otsusega kehtestatud keelu kehtivusaja lõppemist, tunnustada ilma ühegi formaalsuseta. Isegi kui liikmesriik kehtestab juhilubade väljaandmisele rangemad riigisisised nõuded, peab ta ELi juhiluba, mille on teine liikmesriik elukohanõuet järgides väljastanud pärast keelu kehtivusaja lõppemist, järelikult tunnustama (vt nt 26. juuni 2008. aasta kohtuotsus Wiedemann ja Funk, C-329/06 ja C-343/06, EU:C:2008:366, punkt 54). Sellistel juhtudel on isikult ühes

liikmesriigis juhiluba juhtimissobimatuse tõttu ära võetud, kuid isik on hiljem läbinud teises liikmesriigis enne juhiloa väljastamist juhtimissobivuse kontrolli (19. veebruari 2009. aasta kohtuotsus Schwarz, C-321/07, EU:C:2009:104, punkt 92 jj, ja 26. aprilli 2012. aasta kohtuotsus Hofmann, C-419/10, EU:C:2012:240, punkt 51). Ühtlasi kaotab see liikmesriik, kes oli direktiivi 2006/126 artikli 11 lõike 4 teise lõigu alusel juhtimissobimatuse tõttu võtnud isikult õiguse kasutada juhiluba enda territooriumil, siis õiguse kontrollida, kas isiku juhtimissobivus on taastunud ja kas isik võib seega selles liikmesriigis taas mootorsõidukeid juhtida (vt 23. aprilli 2015. aasta kohtuotsus Aykul, C-260/13, EU:C:2015:257, punkt 74 jj).

- 20 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul nähtub Euroopa Kohtu praktikast, et direktiivi 2006/126 artikli 2 lõike 1 kohase tunnustamiskohustuse olemasolu sõltub sellest, kas liidu õigus näeb juhiloa väljastamiseks konkreetsel juhul ette ühtlustatud miinimumnõuete täidetuse kontrollimise vastavalt direktiivi artikli 7 lõikele 1. Kuna eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates on tegemist siiski kaebaja Hispaania juhiloa uuendamisega ja mitte juhiloa väljastamisega, mille puhul on väljastav liikmesriik kohustatud vastavalt direktiivi artikli 7 lõikele 1 tegema ulatusliku sobivuskontrolli, siis on liikmesriigil, kes jättis isiku direktiivi 2006/126 artikli 11 lõike 4 teise lõigu alusel ilma õigusest kasutada juhiluba enda territooriumil, Euroopa Kohtu poolt tunnustatud õigus kontrollida, kas isiku juhtimissobivus on taastunud (vt 23. aprilli 2015. aasta kohtuotsus Aykul, C-260/13, EU:C:2015:257, punkt 74 jj).
- 21 Seda järeldust ei muuda ka tõsiasi, et juhiloa väljastamist reguleerivad Hispaania õigusnormid näevad A- ja B-kategooria mootorsõidukite juhiloa uuendamisel ja seega direktiivi 2006/126 artikli 7 lõike 3 teise lõigu kohaldamisalas ette tervisekontrolli. Eelotsusetaotluse esitanud kohus on seisukohal, et juhiloa uuendamisel kehtivaid tervisenõudeid reguleerivad sätted, mille on vastu võtnud üksainus liikmesriik, ei too direktiivi 2006/126 artikli 2 lõike 1 kohast tunnustamiskohustust kaasa juba seetõttu, et seal nõutud juhilubade vastastikune tunnustamine ilma ühegi formaalsuseta lähtub Euroopa Kohtu praktika kohaselt sellest, et liidu õigus kirjutab ka tervise aspektist ette ühtlustatud ja seega kõikidele liikmesriikidele siduvad juhtimissobivuse miinimumnõuded, mida juhiloa taotleja peab täitma ja mille täidetust peab alalise elukoha liikmesriik juhiloa väljastamisel kontrollima. Vastavalt direktiivi 2006/126 artikli 7 lõike 3 teisele lõigule ei ole see aga nii selles sättes nimetatud kategooriate mootorsõidukite juhilubade uuendamise korral.
- 22 Euroopa Kohtule esitatakse eespool sõnastatud eelotsuse küsimus, et välja selgitada, kas eelotsusetaotluse esitanud kohtu arusaam on õige.